

Nederlandse oorlogsbodem was beschikbaar: de oude kruiser 'Sumatra', die in de nacht van 10 op 11 mei Vlissingen verlaten had; hij zou geëscorteerd kunnen worden door de nieuwe kruiser 'Jacob van Heemskerck', die, zij het nog niet geheel afgebouwd, in diezelfde nacht van Amsterdam was weggekomen.

Het prinselijk gezin had na aankomst in Londen eerst enkele dagen ten huize van een van Michiels' voorgangers in de Britse hoofdstad gewoond¹ en vervolgens zijn intrek kunnen nemen in het buitenhuis van een Brits edelman, een relatie van Michiels. Toen eenmaal vaststond dat prinses Juliana en haar twee dochtertjes zouden vertrekken (prins Bernhard zou in Engeland blijven), werd eerst nog de doop van de in augustus '39 geboren prinses Irene geregeld; de doopplechtigheid waarin ds. J. van Dorp, de predikant van de uit de zestiende eeuw daterende Nederlandse hervormde gemeente te Londen, voorging, vond op 31 mei in de kapel van *Buckingham Palace* plaats – de Engelse koninklijke familie, alle Nederlandse ministers en enkele vertegenwoordigers van de Nederlandse en Nederlands-Indische strijdkrachten waren er bij aanwezig; namens de marine trad admiraal Furstner als een der peetvaders op.

Furstner was het met wie de koningin in diep geheim de overtocht van het prinselijk gezin regelde. Uit veiligheidsoverwegingen wenste zij niet dat de ministers ingelicht zouden worden.² De 'Sumatra' lag op dat moment in Milford Haven, een kleine oorlogshaven aan de uiterste zuidwestpunt van Wales – de 'Jacob van Heemskerck' kreeg opdracht, zich daar bij de 'Sumatra' te voegen. Gevechtskracht van enige betekenis had de 'Heemskerck' niet: de vuurleiding was nog niet aangebracht en van de kanons die dus in geval van nood slechts ongecoördineerd gebruikt zouden kunnen worden, had

¹ Zoals wij al in deel 3 beschreven, stak prins Bernhard die op 12 mei met de grootste tegenzin Nederland verlaten had (hij was tenslotte bezweken onder de pressie welke de koningin op hem uitgeoefend had), in de nacht van 15 op 16 mei op aanraden van Michiels naar Duinkerken over; hij trok op de 16de naar Zeeuws-Vlaanderen, vandaar op 17 mei naar Parijs en keerde op de 20ste uit Cherbourg weer naar Engeland terug. ² Dijkhoorn die tegen Furstner gezegd had dat de 'Sumatra' niet mocht varen voor hij gerepareerd en de 'Heemskerck' niet voor hij afgebouwd was, merkte op een gegeven moment dat beide oorlogsbodems verdwenen waren. Waar waren zij? In eerste instantie weigerde Furstner die vraag te beantwoorden; hij deed dat pas nadat Dijkhoorn hem gezegd had dat hij als minister van defensie recht had op informatie – wij nemen aan dat Furstner hem pas inlichtte nadat de twee schepen Canada bereikt hadden. Furstner zei toen ook dat de koningin hem opgedragen had, de ministers niet in te lichten. Voorzover bekend, gaf Dijkhoorn die mededeling niet aan zijn ambtgenoten door; vast staat dat hij jegens de koningin geen bezwaren uitte.